# Cliëntenraad Participatiewet

Nijmegen

Aan het college van B&W Nijmegen

Betreft: advies over startnotitie Sociale Inclusie

Nijmegen, 10 juni 2025

Geacht college,

De Cliëntenraad Participatiewet brengt hierbij een gevraagd advies uit over de startnotitie Sociale Inclusie. Hieronder staat puntsgewijs ons advies.

## Advies

**Inleiding**

De Cliëntenraad onderschrijft de visie dat inclusie niet een apart beleidsterrein van een wethouder inclusie hoort te zijn, maar dat het een taak is waar alle beleidsterreinen van de gemeente een bijdrage aan moeten leveren.

**Samenhang armoede, gezondheidsbeperkingen en uitsluiting niet over het hoofd zien**

Wat de Cliëntenraad als uitgangspunt mist is voldoende aandacht voor de samenhang tussen inclusie, de financiële positie van mensen en de fysieke en mentale gezondheid. Het makkelijkst is volgens ons om het probleem te benoemen in een negatieve formulering, namelijk door te spreken over uitsluiting, datgene dat inclusiebeleid juist tegen wil gaan.

Een belangrijke factor in het niet mee kunnen doen in de samenleving is namelijk armoede; mee-doen in de samenleving op door mensen gewenste vormen maar dit niet kunnen betalen, door bijvoorbeeld geen geld voor cultuur of sport te hebben, of om gewoon met familie of vrienden wat te drinken of een cadeau te kunnen geven als je bent uitgenodigd op een feestje; geen geld om digitaal bij te blijven en te investeren in technologie die steeds vaker een vereiste wordt voor allerlei vormen van contact, van aanvragen, etc.

Een tweede factor die de Cliëntenraad ziet, is dat een slechte fysieke of mentale gezondheid vaak armoede met zich meebrengt omdat men geen of onvoldoende inkomen uit arbeid heeft. Juist die armoede verergert weer de fysieke gezondheid door gebrek aan geld voor een gezonde levensstijl en verergert de mentale gezondheid door het lijden aan zorgen en stress die armoede en schulden met zich meebrengt.

De Cliëntenraad ziet daarom kansen in een inclusiebeleid dat alle beleidsterreinen betrekt, want juist omdat mensen geen deelbare wezens zijn en armoede, gezondheid, sociale, culturele en sportieve deelname, het wonen in een al dan niet leefbare wijk met elkaar samenhangen, kunnen oplossingen voor problemen waar mensen tegenaan lopen vaak worden opgelost, door niet binnen het eigen beleidsterrein te blijven hangen. Als voorbeeld geeft de raad: mensen die geen fiets kunnen veroorloven, gaan er met een gratis fiets niet alleen op vooruit door zich te kunnen bewegen naar school, werk, vrijwilligerswerk of culturele participatie, maar hun gezondheid en een beter leefklimaat zijn er ook mee gediend. Waarmee gezegd wil zijn, dat het helpend is als ook andere

beleidsterreinen dan Zorg, Inkomen en Leerplicht een bijdrage leveren aan participatie van mensen in armoede.

**Ervaring als uitgangspunt**
Terecht gaat de startnotitie ervan uit dat beleid moet worden gemaakt in samenspraak met de mensen om wie het gaat. De Cliëntenraad is van mening, dat dit eigenlijk het eerste uitgangspunt zou moeten zijn, in plaats van pas het derde.
In de startnotitie wordt regelmatig gewag gemaakt van onderzoeken naar inclusie en participatie, maar volgens ons is het gevaar van systeemgerichte onderzoeken, waarin meten centraal staat, dat de menselijke ervaring buiten beeld blijft. Ieder individu is anders. In één individu kunnen ook veel verschillende perspectieven samenkomen en wat mensen vooruit helpt, wat hen motiveert is ook voor iedereen anders. Juist door een palet aan menselijke ervaring mee te nemen in een mensgericht onderzoek worden blinde vlekken van een systeembenadering voorkomen. Een beleid, wat zich baseert op mensgericht onderzoek, wordt inclusiever.

**Kijk ook naar de andere kant: wat werkt het meedoen tegen?**
De Cliëntenraad is van mening dat om inclusie te bevorderen het helpend is niet alleen te kijken wat een (achtergestelde) inwoner nodig heeft, maar ook waar de weerstand zit. Niet alleen top-down maatregelen nemen, maar (waar mogelijk wetenschappelijk onderbouwd) werken aan draagvlak/ cultuuromslag.
Wat dat betreft vindt de raad het onbegrijpelijk dat het budget voor een Regenboogagenda juist drastisch verminderd wordt in een tijd waarin de acceptatie van mensen met een LHBTIQ+-achtergrond maatschappelijk juist merkbaar afneemt. Het is goed om te onderzoeken wat ten grondslag ligt aan deze teruglopende acceptatie en het probleem bij de wortel aan te pakken. Denk aan voorlichting, onderwijs, jong beginnen, een ‘evidence-based’ aanpak in plaats van symboolmaatregelen. Zoals gezegd, werken aan draagvlak en cultuuromslag.

**Inclusie als gedeelde taak van de samenleving**
Bij het tweede uitgangspunt ‘een zaak voor ons allemaal’ wordt benoemd dat inclusie het uitgangspunt voor de gemeente vormt in haar rol van dienstverlener en als werkgever. Terecht dat de gemeente zelf ook inclusief wil zijn als werkgever en ook van de maatschappelijke partners vraagt diversiteit en inclusie centraal te stellen, maar het uitgangspunt ‘we nemen diversiteit en inclusie mee in onze subsidievoorwaarden’ roept bij ons ook vragen op en vraagt om nadere uitwerking.

Valt dit te lezen als quota vastleggen voor de mate waarin organisaties divers en inclusief zijn? Dat is volgens onze raad een lastig punt wat vraagt om discussie en afweging.
Of moeten we dit interpreteren als dat maatschappelijke organisaties alle soorten doelgroepen moeten bedienen?
Terecht benoemt de startnotitie de superdiversiteit: mensen kunnen deel zijn van heel veel soorten doelgroepen. Als organisaties zich richten op bepaalde vormen van inclusie kan het vooral voor kleinere organisatie lastig zijn zich heel breed te richten. Het kan toch niet zo zijn dat subsidies wegvallen omdat niet in alle nuances van inclusie en diversiteit voorzien is binnen een organisatie. Het past volgens ons eerder dat organisaties door de gemeente hierin gesteund worden dan dat ze worden (af)gestraft.

**Tenslotte/ samenvattend**
De Cliëntenraad is positief over het feit dat de startnotitie inclusie opvat als een taak van alle beleidsterreinen en dat men voldoende aandacht heeft voor het feit dat (achtergestelde) individuen ook diversiteit binnen diversiteit kennen, maar een aantal punten verdienen volgens ons (extra) aandacht of aanscherping:

- Geef aandacht aan de elkaar negatief versterkende wisselwerking tussen slechte gezondheid en/ of fysieke/ mentale beperkingen en/ of psychische kwetsbaarheid en armoede en schulden.
- Werk samen tussen beleidsterreinen bij het oplossen van uitsluiting.
- Onderzoek uitsluiting niet systeemgericht, maar mensgericht; niet alleen de getallen, maar ook de geleefde ervaring.
- Onderzoek hoe een cultuuromslag bereikt kan worden tegenover uitsluitingsmechanismen en bezuinig daarom niet op de Regenboogagenda.
- Steun organisaties in diverser en inclusiever worden, maar straf het niet af, waar zij niet alle doelgroepen weten te bereiken, specialisatie mag er zijn.

Met hartelijke groet,

Maren Wassenaar
Voorzitter Cliëntenraad Participatiewet

Jack Orsel
Secretaris Cliëntenraad Participatiewet